

Žoze Žowanni

Category: Kitapcy, Romanlar, Ýazyjy şahyrlaryň we alymlaryň terjimehaly

написано kitapcy | 21 январа, 2025

Žoze Žowanni ŽOZE ŽOWANNI

Žoze Žowanni (grammatiki ýalňyşlyk sebäpli Hose Žowanni diýip tanalýar) meşhur fransuz-şweýsar ýazyjysy, kinomatografiýaçy, aktýor, ssenarist (fr. José Giovanni, hakyky ady: Josef Damiani).

1923-nji ýylyň 22-nji iýunynda Parižde dogulýar.

Ž.Žowanni Žanson-de-Saýi liseýinde we Korsikadaky Polşanyň koroly Stanislaw Leşinskiniň adyny göterýän «Stanislas» kolležinde okaýar.

Ol güzeran üçin birnäçe agyr işlerde işleýär: günlükçilik edýär, wagon-restoranlarda gap-gaç ýuwýar, tokaýçylyk edýär, şahmada işleýär, şamondaky restoranda ofisiant bolýar...

Ikinji Jahan urşy başlanyp, Fransiýanyň faşistik Germaniýanyň golastyna düşmegi bilen ol fransuz watançy ýaşlarynyň toparyna goşulýar.

1945-nji ýylda Žosef we onuň uly erkek dogany bilelikde Pariže gelenlerinde uly bolmadyk bandanyň daýysynyň maşgalasyna hüjüm edip durandyklaryny görüp, olary goramaga çalyşýarlar. Gorag wagtynda Žosefiň oky seresapsyzlyk bilen öý eýesine degýär. Netijede onuň agasy we daýysy şol ýerde jan berýär. Netijede Žosefiň özi banditler bilen deň hatarda jenaýat jogapkärçiligine çekilýär. Derňew prosesi üç ýyla çekýär.

1948-nji ýylyň 17-nji noýabrynda Žosef Damiani we Jorj Akkad ölüm jezasyna höküm edilýär.

Fransiýanyň şol wagtky Prezidenti Wensan Oriolyň atuwa berlen tussaglaryň jezasyny 20 ýyl zähmet-düzediş koloniýasynda geçirmekligi baradaky karary bilen çalyşmagy gelejekki ýazyjynyň ölmän galmagyna sebäp bolýar. On bir ýylyny türmede geçiren ýazyjy 1956-njy ýylda möhletinden öň tussaglykdan azat bolýar. 1985-nji ýylda 1945-nji ýyldaky derňew işini gaýtadan

sökýär we ýazyjyny doly bigünä diýip ykrar edýär.

Ýazyjy türmeden çykansoň «Deşik» («Le Trou») atly ilkinji romanyny ýazýar. Roman onuň türmede başdan geçirenlerini we beýleki tussaglaryň durmuşyny ussatlyk bilen suratlandyrýar. Ol bu eseriň ýazylmagyna beren goldawlary üçin özüniň aklawjysy Stiwen Ekä, ýazyjy Rože Nimýä, dünýä belli ýazyjy Alber Kamýuwa we Antuan Blondene minnetdarlyk bildirýär.

Roman hiç kimiňkä meňzemeýän adaty däl stilde ýazylyp, örän güýçli naturalistik ssenasy bilen okyjylar köpçüliginiň gyzgyn söýgüsine mynasyp boldy.

1958-nji ýylda «Gara tapgyr» («Série noire») atly ostrosýužetli eserini ýazyp gutardy. Şol ýylyň ahyryna çenli bolsa ol ýene «Hemme howpy duý» («Classe tous risques»), «Отлучённый» («l'Excommunié») we «Ikinji nepes» («Le Deuxième Souffle») romanlaryny edebiýat muşdaklaryna hödürledi.

Ýazyjynyň «Gara tapgyr» romany kinomatografiýaçylaryň ünsüne düşüp, ekranlaşdyrmagy netijesinde, polisiýa we sud organlarynyň durmuşy baradaky tema fransuz kinomatografiýasynyň hemişelik ýüzlenýän temasy bolup galdy.

1959-njy ýylda režissýor Žak Bekker onuň adybir romany esasynda «Deşik» («Дыра») kinofilmini düşürdi. Bu bolsa onuň ençeme ýyllyk aktýorlyk, ssenaristlik we režissýorlyk karýerasynyň başlanmagyna sebäp boldy. Ýazyjynyň başga-da birnäçe eseri ekranlaşdyryldy we uly üstünlikler gazandy.

Ýazyjy jemi alanyňda 20 roman, 2 kitaplyk memuar (ýatlamalar) we 33 ssenariýa ýazdy. Şeýle hem ol 15 kinofilme we 5 telefilme režissýorlyk etdi.

Türme durmuşy onuň eserleriniň ählisinden eriş-argaç bolup geçýär.

Ýazyjy 1969-njy ýylda aýalyny we iki çagasyny alyp Şweýsariýa göçýär we ömrüniň soňky ýylyny Lozannada geçirýär.

Meşhur ýazyjy 2004-nji ýylyň 24-nji aprelinde kelle beýin ganamasy zerarly aradan çykýar.

Ýazyjynyň romanlarynyň aglabasy rus diline terjime edildi we 2000-nji ýylda Russiýanyň «Терра-Книжный Клуб» neşirýaty tarapyndan dolulygyna ýygynydy edip edebiýat muşdaklaryna hödürlendi.

ROMANLARY:

- 1957: Le Trou («Дыра»);
- 1958: Le Deuxième Souffle («Второе дыхание»);
- 1958: Classe tous risque («Просчитай все риски»);
- 1958: L'Excommunié («Отлучённый»);
- 1959: Histoire de fou («История сумасшедшего»);
- 1960: Les Aventuriers («Искатели приключений»);
- 1960: Le Haut-Fer;
- 1964: Ho !;
- 1964: Meurtre au sommet («Убийство на вершине»);
- 1983: Le Ruffian («Бандит»);
- 1983: Le Musher;
- 1995: Il avait dans le cœur des jardins introuvables («У него в сердце были сады, которых никто не мог найти», премия Леото, 1995);
- 1995: La Mort du poisson rouge («Смерть золотой рыбки», премия Шарля Эксбрая, 1997);
- 1995: Chemins fauves («Дикие дороги»);
- 1995: Comme un vol de vautours («Как грифы в полете»);
- 1995: Le pardon du grand Nord («Прощение севера») we başgalar...
Ýazyjy şahyrlaryň we alymlaryň terjimehaly